

A. M. N. MUZEA
HUNGARICA

GYÖNGYÖSI

KATOLIKUS TUDÓSÍTÓ

III. évfolyam. | 9 sz. | 1941. szeptember hó. Megjelenik minden hónapban

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Gyöngyös, Szent Bertalan Plébánia.

LŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 1 PENGŐ. EGY SZÁM ÁRA 10 FILLÉR

**A legjobb minőségű árút
legnagyobb választékban
legolcsóbb szabott árakon**

SZLOBODÁTÓL

**Spányik J. utóda
UJVÁRI RUDOLF**

órák és ékszerész.

GYÖNGYŐS

Kossuth utca 15.

Saját ház.

Nagy raktár zseb- és karórákban (Doxa, Omega, Olma, Ivi, Cláró, Zenith stb.) ébresztő-, asztali- (Bim-bam, Westminster) és fali órákban. valamint ezüst- és aranyárúkbán.

Óra és ékszer javítások olcsón és lelkiismeretesen teljesítetnek 1 évi jótállással. Tört aranyat, ezüstöt és drágakövet a legmagasabb napi áron veszek

Nemzeti Hitelintézet r.t. (Budapest)

Gyöngyösi fiókja Hanisz-tér 4.sz.

Telefon: 83.sz.

Betéteket elfogad:

takarékbetét-könyvecskére és folyószámlára.

Kölcsönöket folyósít.

Minden bankszerű üzlet lebonyolítására megbízásokat átvesz. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság képviselője.

Előfizetés egész évre 1 pengő. Egyes szám ára 10 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal **Gyöngyös**

Szt. Bertalan plébánia.

GYÖNGYÖSI

KATOLIKUS TUDÓSÍTÓ

XIII. ÉVFOLYAM. 9. SZÁM Gyöngyös, 1941. szeptember hó.

Kitárulnak az iskola kapui.

s özönlik be rajtuk a jövő korszak munkás hadserege, a mai idők tanulnivágyó ifjúsága, egy küzdelmekben, nehéz életviszonyokban elfáradt, kimerült nemzedék egyetlen öröme és reménye. Amire ősapáink, úgy kétszáz esztendővel ezelőtt annyira vágyakoztak, amiért annyit írtak, beszéltek, cselekedtek, megvalósulva áll előttünk: a magyar ifjúság tódul az iskolákba. Ma már általánosan elismert igazság az, hogy a tudás nagy kincs, hogy az iskolai végzettség fokozott szükségesség az élet küzdelmeiben. S jön az ifjúság vidáman, kipirúlva, vágyakozva az ismeretek után, óhajtozva az iskolán belüli ideális társas élet szépségei után. Mert az iskola az emberiség legnagyobb értékének, az ifjúságunknak, a bimbójában szunnyadó jövő nemzeti életünknek melegágya, nevelőhelye, hol minden szónak súlya van, hol minden cselekedetnek értéke van, hol egy lehetőség szerinti a legigazságosabb, a legerényesebb, legtudományosabb élet s a legszorgalmasabb munka folyik. Bár az élet egyenes folytatása lenne az iskolának, s ne lankadna el tökéletességben, a munka ütemében, erkölcsi magasságban és tudásvágyban.

Veni Sancte Spiritus . . . ! Imádkozzuk, énekeljük a megnyitás napján, s a szülők szíve Istenhez fordul, hogy gyermekeiknek nyújtson egészséget, erőt, szorgalmat és eredményes munkásságot, a tanárok pedig levetve az élet szürke ruháját, a nevelő palástjába burkolva fordulnak a Szent Lélekhez, mutasson nekik módokat, hogy példával előljárva, tudásban növekedve, a szép, jó, nemes megéreztetésével s megszerettetésével egy szebb, boldogabb társadalmat, erősebb és munkásabb nemzetet alakítsanak az ifjúságból!

Az iskola templom, papjai a tanítók, tanárok, hol minden szó, tett . . . szent. A mi katolikus iskoláink a mai korszakban újra az első sorba kerültek. Volt idő, amikor az iskolákat csak a tudományok osarnokainak tekintették. De kiderült, hogy a tu-

dás keveset ér, ha nem járul hozzá erkölcsi fennség, hit a legfőbb Jóban, Igazságban, Tudásban, Szépségben, Bölcsességben, Mindenhatóságban és Boldogságban. Az iskola keveset ér, ha csak ismereteket közöl, de a kedélyeket nem fejleszti, ha a gyermek mosolyát, vidámságát, mozgékonyágát elpusztítja, ha erkölcsi ítélőképességét nem fejleszti. Voltak idegen országokban iskolák, hol a vallásoktatás nem volt kötelező. Franciaországban az ifjúságból fáradt, tudásanyaggal telített, de színtelen, élettelen generáció fejlődött. Amerikában sincs állami vallásoktatás s a különleges, elképesztő bűnök, gyermek rablás, gangster-ség, gyilkosságok javában burjánoznak. Oroszországban pedig tilos volt még a vallásos hit is, és a pokol minden szennyes áradata öntötte el az országot, ahol már a tömeggyilkolás is mindennapivá lett. A legtökéletesebb nevelés feltételei tehát a katolikus iskolákban vannak megadva legjobban !

A nevelés szent dolog, ne nyuljon hozzá más, mint a szülő, aki felelős a gyermekéért a természet szerint, a tanító és tanár, akik hivatásszerűleg foglalkoznak vele, az állam, akinek jó polgárokra van szüksége s az Egyház, akire Krisztus Urunk egyenesen rábízta a tanítói hivatalt, aki tehát ennek a gyakorlásáról soha le nem mondhat. Legtökéletesebb nevelés az tehát, ahol mindezek a nevelő tényezők összehatnak, egyetértésben működnek. A gyermek környezetének pedig bele kell illeszkednie ebbe a közösségbe. Mindenki érezze a kötelességét a gyermekek nevelése iránt. Ne mutasson nekik senki rossz példát. Ne káromkodják, ne dicsérje a bűnt, ne mentegesse a hibát, ne javallja a lopást, s ne beszéljen előre időelőtt az élet nagy titkairól. Ellenben a szülők és rokonok vallásos érzése, tudásmennyisége, erkölcsössége, a családi viszony egészsége észrevétlenül a gyermek tulajdonává, kincsévé lehet. Sajnos tapasztaljuk, hogy ebédnél és vacsoránál alig van család, ahol a gyermekek evés előtt és után szüleikkel együtt imádkoznának, hapedig vendég van, akkor meg egyáltalában nem. Térjünk csak vissza ősünk szép szokásához, adjunk csak hálát Istennek a mindennapi eledelért, akkor nem kell féltenuk, mint most is a mindennapi kenyereinket. Ha a gyermeknevelés szempontjai mindenki előtt ott lebegnek, akkor testileg fejlett, értelmileg művelt, erkölcsileg tartalmas, lelkileg ideális, erényekkel ékes új nemzedék kel az iskolákból szárnyra,

mely minden emberi értéket megőríz, fejleszt, növel, embernek, Istennek egyaránt kedves. Valóban:

Veni Sancte Spiritus.

Stiller Kálmán.

Szentkút.

Minden évben felkerekedik jónéhány buzgó hívő, hajnalban indulnak, amikor még küzd egymással a nappal és az éjjel s mennek fáradhatatlanul sok-sok kilométernyi uton és megérkeznek késő délután a célhoz: Szentkúthoz.

Hegyek ölelő karjai között van e nyugalmas, békés fészek, mintha a Szent Szűz égi békéjéből hullana le a földre egy sugár. Itt az ember elfelejti a háborút, elfeledi az inséget, ami még talán vár reánk és önfeledten adja át magát az Istenanya közelségében a vallás, a hit hatásának.

Nézem a vonuló csoportokat, lobogók alatt jön egy csapat, sok nő, kevesebb férfi és énekelnek fáradhatatlanul. Kocsik is jönnek, rajtuk utasok, zarándokok és hangzik az ima, száll a dal.

Nézem a hegytetőről a nyüzsgő völgyet, lassan-lassan gyűlik a nép. Az égen felhők úsznak, komoran, feketén. Felhők vannak, felhők lebegnek most az élet felett is. És önkéntelenül felsóhajt bennem a vágy: Istenanya, Mária teremts békét, adj nyugodt, derült napokat.

Jönnek, egyre jönnek, talán kevesebben mint máskor, de hiszen most rossz volt a nyár, mindennap verejtékezve dolgozunk, hogy legyen kenyér a táguló Magyarországon.

És jön a gyöngyösi sereg. Jórészük kocsin jött, már itt is vannak, jönnek gyalog is külön-külön és jön a zöme a zarándokoknak, hozzák az ősi, katolikus város mély hitét.

Valahogy Gyöngyösé ez a nap itt a hegyek ölén, — aug. 14-én, — hisz az ő fiai muzsikálnak, az ő papjai vezetik hiveiket, az ő ősi, szent dallamai szállnak csengve-bongva a sziklák között, honnan a legendás mult időkben vizet fakasztott a daliás szent király.

Este ragyog a kereszt a bérce, világít az éjszakában . . .
 Ó ragyogjon előttünk is e szent jel mindig és majd árnyékában
 pihenjük a feltámadásig siri álmainkat.

Utitarisznyából.

Régi boldog nyarak . . . Vissza jöttök-e még vala? Vissza, vissza kell térnetek, hogy körül símogassátok az embereket, . . . a világot, Magyarországot . . . Mert mostanában nincs nyugodt nyarunk . . . Hajszolt, bizonytalan, lázas és inkább ősznek hihetnéd . . . Nekiindultunk ugyan most is, pihenni próbálkozni, feledni a munka robotát nézni tájakat, visszakerült, magyar földeket, keresni az arcokban, a szemekben a bátorságot, a biztatást, a derűt, de közben ujságot lestünk, rádiót hallgatunk, semmit nem mondó, csak sejtő híreket és figyeltünk észak felé, ahol apáink, testvérünk titáni harcban áll a bolsevizmus világveszedelmével . . . Élmények vannak-e lehetnek ilyenkor? Talán . . . Hisz az élet nem áll meg, eszmények zajlanak és tettekből, tényekből, arcokból előcsillan a lélek és a lélek gyermeke: a remény.

— o —

— Pesti nyaralók falun. Sokan vannak. A főváros nyaraltatja őket. Tisztviselők, tanítók, tanárok. Többgyermekesek. Igen még ilyenek is vannak. Ép ezért gondoskodik a főváros a nyarukról. Mennyire meglátszik rajtuk a rendes, komoly családi keret. Nincs kilengés, nincs túlzás ruházatukban, nem mászkálnak fürdőruhában a falu útjain (mások, másfajta ezt is megteszik) mégis nyaralnak. Napfényt keresnek erdőt járnak. A gyermekek hamar otthon vannak a falun. Pajtást szereznek, élvezik a falusi élet titkos szépségeit.

És reggeli programmal ott van a szentmise Áldozók is akadnak. Férfiak is. Komoly, intelligens arcok. Anyák, gyermekekkel. És vasárnap, látom, két szívgárdista gyermek, pestiek, Szívujtságot árulnak mezítlábas pajtásaik mellett.

— o —

Másutt ugyancsak nyaralók. De mennyire mások. Hangosak és feltűnők. Kacagnak, erőltetve, túlhangosan. Ruházatuk exotikus. Kinézésük jellegzetes. Festettek. És gazdagok. Figyelem a beszédüket. A világháborúban vonaglik, a nép a nélkülözés rémével küzd, erről

egy szó sem esik közöttük. Szavaik léhák és üresek; pompás muri volt . . . kitűnő zri lesz, a Sanyi milyen remek pofa . . . elhoztad a lemezeket ?

Az út mellett két munkás kubikol. Csapzottak. Verejtékesek. A társaság odafigyel. Egy pillanatra csend. Azután nyerítve tovamennek.

—o—

Mellékoltárnál misézem. Minisztránsom szép szál fiú, Most érettségizett. Gyermeiskoláit falun végezte. Azután elfogta a vágy a tudás a magasabb iskola és talán az oltár iránt. Szülei nem is tudták jóformán mi az gimnáziumba járni. Alig akarták engedni, de a fiú fajtájának konok kemény akaratával kiharcolta magának az iskolát. Gyalog járt be eleinte. Késő őszig. Majd elveszett a sárban a kis legényke. És tanult, tanult rendületlenül. Felfigyeltek rá tanárai. Kosztot-lakást szereztek neki. Azalatt a hang bent a lélekben erősebb lett: oltárt, Istent szolgálni.

Szemináriumba került. Egy két év eltelt, messzi álmok valóra válásának tervezgetésében. Azután jött a roppanás. A fiunál betegséget észleltek. Szívbjaj. A papi pályáról eltanácsolták . . . És most minisztrál nekem. Alig birom elhinni: ez az egészségesnek látszó, erős fiú beteg. Rápillantok. Imádkozik. Mozdulatlan, néma ajakkal. A szemében pedig valami kimondhatatlan vágyakozás és szomorúság . . . Az oltárt, amit szolgálni reménye, terve, volt nem érheti el soha.

—o—

A fülkében két uriaszony, két katonatiszt és én ülünk. Az egyik százados Ungvárra megy. Beszélgetünk. Kis idő múlva az egyik hölgy megszólal „Bocsánat százados Úr, hallom Ungvárra megy, a fiám ott van . . . pilóta hadnagy, már nem irt egy hete. Ha lenne szives megkeresni, s beszélni vele. Mondja meg kérem, az édesanyja . . .-re utazik. Irjon, vagy ha tud, jöjjön csak egy napra, csak egy órára . . .

A százados készségesen igéri. Az édesanyja tovább beszél. Melegen, puhán, a fiáról, aki fiatal hadnagy, aki úgy szereti a magasságokat, akinek mindene a repülés. Közben a szeme kifényesedik, elveszi a fia képét. Daliás hadnagy. Mosolyog, az arca csupa derű, a nézése magabízó. . .

Mostanában azután olvasom a ujság halálozási rovatában x—y pilótahadnagy hősi halált halt.

És rá gondoltam arra az úri nőre, aki olyan büszkén, olyan boldogan emlegette pilótafiát. . .

Akit vonzott az azúr, az ég, a kék, csillogó távlat. És aki most ott él már: örökre. Éz csak édesanyja álmaiban tér majd vissza, hogy megcsókolja homlokát. . .

Duklai László:

Hitéleti tájékoztató.

Szent Bertalan plebánia.

5. Első péntek. Előző nap, csütörtökön d. u. 6—8 óráig gyóntatás a Szent Bertalan templomban. Pénteken reggel 6 órától gyóntatás. A Menház kápolnájában egész nap szentségimádás.

7. Vasárnap. Első vasárnap. D. u. 6 órakor az Oltár-egylet imádási órája.

8. Hétfő. Kis-Boldogasszony ünnepe. Ünnepi rend.

12. Péntek. A Boldogságos Szűz Mária névünnepe.

13. Szombat. Szeptember hó második vasárnapja előtti szombaton, 13-án zarándoklat indul Szentkútra. A bucsusokért a Szűz Mária társulat reggel 4 órakor szentmisét mond, mely után a bucsusok indulnak.

14. Vasárnap. A Szent Kereszt felmagasztaltatásának ünnepe. 8 órakor körmenet indul a Szent Bertalan templomból a Kálváriára, hol szent beszéd, majd körmenet és szentmise lesz. A Szent Bertalan templomban 9 órakor csendes szentmise.

17. 19. 20. Szerda, péntek, szombat, őszi kántorbőjti napok.

20. Szombaton reggel 4 órai szent mise után indulnak a szent Ferencrendi templomból az egri fájdalmas búcsúra.

21. Vasárnap. Szeptember 3-ik vasárnapja. Hétfájdalmu Szűz ünnepe. A temetői kápolna bucsunapja. Reggel 8 órakor a kápolnában csendes szentmise.

29. Hétfő. Szent Mihály főangyal ünnepe. E napon lép életbe a téli hitéleti rend. Reggeli harangszó 5 órakor, az esti 7 órakor. Hétköznapokon a temetés délután 3 órakor van.

Szent Ferencrendi plebánia.

5. Első péntek. Előző napon d. u. 5-7 óráig. reggel fél

6 órától gyóntatás. 6 órakor Oltáriszentséggel énekes szentmise és Jézus Szive ájtatosság. 8 óráig Szentségimádás.

7. Első vasárnap. Litánia végeztével a Rózsafűzér Társulat havi sorsolását tartja.

8. Hétfő. Kisboldogasszony ünnepe. Az istentiszteleteket a szokott ünnepi rendben tartjuk meg.

14. Második vasárnap. Templomunkban egész napos szentségimádás lesz. D. u. 2 órakor az Oltáregyletnek, d. u. 3 órakor pedig a Rózsafűzértársulatnak lesz imádási órája. Este fél 6 órakor szent beszéd, litánia, körmenet.

17-19-20-án az őszi kántorbőjtök napjai.

20. Szombaton indulnak a bucsusok Egerbe a fájdalmas bucsura. Reggel 4 órakor szentmise, utána indulnak a zárándokok. A bucsusok hétfőn este fél 6 órakor érkeznek vissza, a vámházi keresztnél fogadjuk őket. Templomunkból negyed 6 órakor közösen indulunk elénkük.

21-én. Harmadik vasárnap. Délután litánia végeztével a III-ik Rend havi gyűlését tartja.

29. Szent Mihály ünnepe. A reggeli harangszó 5-kor, az esti pedig 7-kor lesz ez ünneptől kezdve. A litániák d. u. 3-kor lesznek, szombaton és ünnepek előtti napokon továbbra is 6-kor maradnak. A temetések d. u. 3-kor lesznek, vásár- és ünnepnapokon pedig a litánia után. A keddi szent Antal ájtatosságok a mai naptól este 6-kor lesznek megtartva.

Gyöngyöspüspöki szent János templomban.

Első vasárnap, D. e. 9 órakor predikáció, utána ünnepélyes szentmise szentséggel.

8. Kisboldogasszony ünnepén d. e. 9 órakor prédikáció, majd ünnepélyes szentmise szentségkítéssel. D. u. 3-kor ünnepélyes Vesperás.

Hirek.

Személyi változások a felső plebánián. Julius végén az egyházmegyékben szokásos nagy „dispozíció”, a Szent Bertalan plebánián is változásokat eredményezett. Péro Sándor irodavezető káplán

Szabolcsmegyében, Nyírkárászon lesz plebános Péro Sándor példás pontossággal és lelkiismeretességgel látta el munkaköreit. A Kalot gyöngyösi csoportjának volt igen agilis vezetője. Az oltáregyletnek buzgó tagjai benne titkárukat veszítik el. Meleg szeretettel veszünk búcsút tőle és végvári őrhelyén történő munkájára Isten áldását kérjük. Utódja Darvas Zénó lesz Nyírkárászról. A plebánia irodát azonban Plankó Jánns eddigi hitoktató káplán fogja vezetni. Tudósítónk augusztusi száma jelentette már, hogy Karácsonyi József polgári leányiskolai hittanár Jászberénybe került. Utódja Simon Sándor Egerből, aki volt már Gyöngyösön három évvel előbb, ugyanabban az állásban, amelyikbe most került. Ismerősként, szeretettel köszöntjük. Pomaházy Gyula egy évig volt városunkban. A mezőgazdasági Középiskola és Polgári Fiuiskola hittanárja volt, azonkívül másodelnöke volt a Katolikus Legényegyletnek. Most az Érsekfőpásztor Egerbe helyezte, ahol karkáplán és a híres egeri Katolikus Legényegylet másodelnöke lesz. Buzgó és lelkes munkásságát jutalmazta a Fő-

pásztor ezen új beosztásával. Utódjaként csicséri Orosz Árpád jött Diósgyőrvasgyárból. Itt közöljük még, hogy Guba Pál piarista v. tanár, több mint két évtizedes munkássága után megváltik a kórházi lelkiatyai tisztától. Nehéz de szép feladatát mindig gondosan, lelkiismeretesen látta el. Egyenlőre ferencrendi atyák végzik a kórházi lelkészi szolgálatot.

Hány kispapja van most Gyöngyösnek? Gyöngyös mindig kitett magáért abból a szempontból is, hogy sok papot adott az Anyaszentegyháznak. Az utóbbi időben azonban megcsappant a kispapok száma. Jelenleg Egerben teológusok Szörényi László, Juhász Ferenc és most megy az első évre Nagy István. Az egeri szeminárium gimnazista növendékei közé Csépany Ferenc VII. o. t. nyert felvételt. Dobos Lajos Vácott teológus. Premonstrei szerzetes növendék Majoros (Meyer) Oszkár.

Kegyelmes Érsekatyánk nevenapján, augusztus 25-én szívből jövő imádsággal fordult Gyöngyös népe a gondviselő Istenhez, áldást kérve »Gyöngyös legnagyobb élő jótévője« életére.

Tisztelettel tudomására hozom a n. é. vevőközönségnek, hogy a **Kossuth Lajos u. 32 szám alatt**

Könyv és papírkereskedést nyitok.

Kérem szives támogatásukat.

Teljes tisztelettel:

özv. Tunyoghy Zsigmondné

Gyöngyösi Ip. és Gazd. Hitelsz.
mint az O. K. H. tagja Gyöngyösön

betéteket már 1 Pengőtőlelfogad

**kölcsönöket előnyös feltételek mellett
nyújt.**

Postacsekk

Bankgiró

**Pehely és vatta paplan
készítését vállalom**

Kováts Gyuláné

paplankészítő mester
Kossuth Lajos u. 16.

Alapítva : 1884-ben
Kunsay Béla

mézeskalácsos és
viaszgyertyakészítő
Mézsütemény,
méhviasz,
templomi gyertyák nagy
választékban állandóan
raktáron.

Gyöngyös,
Zita királyné u. 6.

Mielőtt kalapját besze-
rezné, jöjjön el és nézze
meg üzletemet!

Kaphatók : gyapju és nyul-
szőr kalapok minden mi-
nőségben !

Javítások pontosan és
szakszerűen készülnek !

Kriszt Lajos

Gyöngyös,
Kossuth-u. 10.

Hungária-nyomda nyomtatása, Gyöngyös.

Tulajdonos: Nigrinyi Ferenc

Bérlő: Czobor Mihály

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. Bernát Ferenc

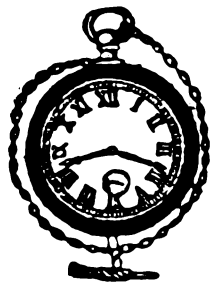
Felelős nyomdavezető: Czobor Mihály

EGYHÁZMEGYEI TAKAREKPENZTAR R.T.

EGER — GYÖNGYÖSI
FIÓKINTÉZETE
GYÖNGYÖS
TELEFON: 230.

Legelőnyösebb feltételek mellett folyósít kölcsönöket vállalkozásokat financiroz, átutalásokat gyorsan és olcsón teljesít. **Betéteket** könyvecskére és folyószámlára elfogad és a legkedvezőbbben kamatoztat.

Fógel Gyula

Telefon:

388

**óraműves, ékszerész és lát-
szerész. Eterna, Alpine, Tellus,
Wyler órák egyedárusítója.**

**Óra és szemüveg különleges-
ségek**

Üvegcsiszolások.

Szemüvegek recept szerint is.

Gyöngyösön

Hanisztér 8.

Uj helyiségben. „Gazdakör“ ház.